

ISMERD FEL ÉS TEGYÉL ELLENE!

Nem minden sérülés olyan feltűnő, mint ez a véraláfutás, a legtöbb mégis örökre nyomot hagy.

GYERMEKVÉDELMI KISOKOS

Tudd meg, mit tehetsz a [gyermekbántalmazás](#) ellen!

A gyomrunk összeszorul, amikor az utcán, játszótéren halljuk, ahogy egy szülő szidalmazza a gyermekét, amikor verekedés zaja szűrődik át a szomszédból, vagy amikor egy pedagógus kiabál a gyermekekkel. Ismerős érzés? Mit tegyünk ilyenkor? Beavatkozunk? Kinek szóljunk? Vagy nem a mi dolgunk?

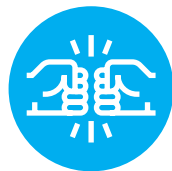
És mi a helyzet, amikor a gyermekünket kiközösítik az iskolában, vagy a közösségi médiában zaklatják a társai? Mindenáron segíteni szeretnénk, de hogyan? Mit tegyünk, ha kiderül, hogy ő maga a bántalmazó?

Olykor még addig sem jutunk el, hogy megismerjük a történetet, csak érezzük, hogy valami nincs rendben a gyermek körül. Hogyan beszéljünk vele, hogy elmondja, mi bántja? Számítalan mindennapi kérdés a gyermekbántalmazásról. Pedig a gyermekek védelme az erőszak minden formájától alapvető jog, amelyet az **ENSZ Gyermejjogi Egyezménye** is biztosít, ahogy sok hazai jogszabály is tiltja

a gyermekek elleni erőszak bármely formáját, legyen az fizikai, érzelmi, szóbeli bántás, vagy éppen elhanyagolás. Ám nyilvánvaló, hogy ennyi nem elég. Nem csupán a mindennapok során tapasztaljuk a gyermekek elleni erőszak sokszor zavarba ejtő megnyilvánulásait, a bírósági, rendőrségi statisztikák is romlanak.

A **koronavírus-járvány** okozta változások ráadásul sok gyermek számára jelentenek megnövekedett kockázatot, itthon éppúgy, mint a nagyvilágban. A karantén alatti összezárttság tovább növelte a családon belüli erőszak veszélyét, ahogy a létbizonytalanság körüli feszültségek is ilyen irányba hatnak. Így azok a gyermekek, akik eddig is a legtöbb bántalmazást szenvedték el, most még kiszolgáltatottabbak.

Az online térben eltöltött idő is megnőtt a járvány hatására, hiszen az oktatás és a kapcsolattartás is fokozottan ide összpontosul. Ezért fontos, hogy beszéljünk a **cyberbullying**, vagyis online zaklatás jelenségéről is, ami bárkit érinthet korcsoporttól és helyzettől függetlenül, és gyakran rejtve marad a szülők, pedagógusok előtt.

Az ENSZ Gyermejjogi Bizottsága 2020 elején hozta nyilvánosságra aktuális jelentését a gyermekjogok magyarországi helyzetéről. A bizottság 5 évente vizsgálja, hogy az egyes tagállamok mit tesznek a **Gyermejjogi Egyezmény** gyakorlati megvalósulásáért – vagyis a gyermekek jogaiért. A jelentés, amely képet ad arról, hogy mennyire jó és biztonságos az adott országban gyermekként élni, felhívja a fi-

gyelmet arra, hogy a gyermekeket érő erőszak minden formájával szemben fel kell lépni. Üdvözl minden olyan felületet és eszközt is, ahol a gyermekek segítséget kaphatnak, ha erőszak áldozataivá válnak. A bizottság szerint segítené a hazai helyzetet egy nemzeti gyermekvédelmi stratégia elfogadása is.

Az UNICEF számára tehát számos okból fontos, hogy a gyermekbántalmazás elleni fellépést a társadalom közös ügyévé tegye. A szervezet munkatársai is gyakran szembesülnek

az emberek mindennapi dilemmáival ebben a témában. Éppen ezért érezzük szükségét ennek a kisokosnak, amely gyakorlati példákkal, hétköznapi nyelven segít eligazodni.

Mindannyian tehetünk a gyermekbántalmazás ellen, és ahogy az élet más területein, itt is a mindennapi, sokszor aprónak tűnő tetteink a legfontosabbak. Sorsdöntővé válhatnak olyan gyermekek számára, akik a segítségünk nélkül akár egy életen át cipelik magukkal a bántalmazás nyomait, legyen az fizikai, érzelmi, verbális erőszak vagy szexuális abúzus. Hiszen a bántalmazásnak számtalan formája van.

Olykor családi, vagy akár társadalmi mintákat is újra kell írunk, mítoszokat kell lerombolnunk ahhoz, hogy a gyermekek erőszak helyett az őket megillető biztonságot tapasztalják meg. Hogy olyan közegben nőjenek fel, ahol egészségesen fejlődhetnek, és félelem nélkül ismerhetik meg a világot, bonthatják ki a képességeiket.

A gyermekek bántalmazásának felismerése, kezelése, megelőzése közös felelősségünk. Aki a hétköznapiak során olykor elgondolkodik, hogy beleszóljon-e, lépjen-e, hogy van-e köze hozzá, az már jó úton jár. A válasz egyszerű: van hozzá közünk. Azt reméljük, hogy a kisokos elolvasása után lépni is könnyebb lesz.

1. Bántalmazás formái és következményei

Évente gyermekek és fiatalok milliói élik át a bántalmazás károsító hatásait szerte a világon¹. A bántalmazás hosszan tartó negatív következményekkel járhat a gyermek fejlődésére nézve.

A bántalmazásnak nemcsak fizikai, hanem lelki formái is vannak, de tudjuk, hogy a fizikai hatások is károsítják a gyermekek érzelmi és mentális jóllétét is. Az a gyermek, akit gyakran bántanak, alapvetően bizalmatlan a világgal, nehezebben szerez barátokat, és az önbizalma is sérül. Számára a világ egy kiszámíthatatlan és veszélyes hely, amelyben soha nem lehet megnyugodni.

Mindez visszahúzóódáshoz, kudarcokhoz vezethet, ezek pedig mentális zavarokhoz, például szorongáshoz, depresszióhoz, vagy nem ritkán ahhoz, hogy ő maga is agresszíven viselkedjen. De a bántalmazó gyermekeknek sem okoz örömet a bántás, csupán a pillanatnyi megkönnyebbülésért teszik, azután viszont még feszültebbek lesznek, hiszen a bántalmazó tett valójában szorongást kelt bennük is és azokban is, akik szemtanúi a történeteknek.

A bántalmazás szándékos, ismétlődő és/vagy súlyos. Általában erőfölényből történik, miközben a bántalmazó igyekszik kontrollt gyakorolni, hatást elérni a bántalmazott gyermeknél.

A BÁNTALMAZÁS FORMÁI:

Elhanyagolás (rossz bánásmód): minden gyermek akkor tud egészségesen fejlődni, növekedni, ha a fizikai és érzelmi igényeit kielégíti a környezet. A gyerekeknek életkoronként eltérőek a szükségleteik. Szülőként az a feladatunk, hogy „megtanuljuk” megérteni a jelzéseket és empátiával, érzékenységgel, bizalommal válaszolni rájuk. Az a gyermek, akit megértenek, később bízni fog a szüleinek, önmagában és a világban. Az elhanyagolás lehet fizikai (felügyelet nélkül hagyott gyermek), érzelmi (szeretetkapcsolat hiánya – ide tartozik a rejtett érzelmi elhanyagolás is, amikor a szülő látszólag mindent megad, de

¹ <https://www.who.int/news-room/fact-sheets/detail/violence-against-children>

munkáját, vagy az online életformát előtérbe helyezve, gyermekéről érzelmileg nem gondoskodik) és beszélhetünk nevelési-oktatási elhanyagolásról is (iskolai oktatási kötelezettség elhanyagolása).

Fizikai bántalmazás: A testi fenyegetés minden típusa, ütés, rázás, rúgás, kényelmetlen testhelyzetekbe való kényszerítés, amely fizikai sérüléssel is járhat.

Érzelmi bántalmazás: rendszeres, rossz érzelmi bánásmód (megszégyenítés, kritizálás, szidalmazás, vagy ha a gyermek rendszeresen szem- és fültanúja más emberek bántalmazásának).

Szexuális bántalmazás: a gyermek bevonása olyan szexuális cselekedetbe, amelyhez nem tudja érdemi beleegyezését adni, amelyre a gyermek nem érett, és amely cselekedet tiltja a társadalom értékrendje.

Kortársbántalmazás: amikor gyermek bántalmaz gyermeket. Speciális formája a bullying vagy mobbing, ami iskolai vagy más gyermekközösségekben történő bántalmazást jelent, illetve a cyberbullying, ami pedig az interneten történő zaklatást takarja.

Nincs speciális elnevezése, de ebbe a felsorolásba kívánczik az az egyre gyakoribb jelenség, amikor **a szülő az interneten oszt meg képeket a gyermekéről** (akár meztelen vagy mulatságos kisgyerekkori képeket). A szülők sokszor nem gondolják végig, hogy milyen tartalmakat osztanak meg a gyerekeikről a különböző online felületeken. Ha a megosztott fotók vagy videók nevetséges, bántó vagy kiszolgáltatott helyzetben mutatják a gyermeket, sérülhet a személyiségi joga, emberi méltósága és ez a személyiség-fejlődést is befolyásolhatja.

2. KÉRDÉSEK ÉS VÁLASZOK

Esetek szemtanúként

+ A GYERMEKEM AZT MESÉLI, HOGY AZ EGYIK OSZTÁLYTÁRSÁT RENDSZERESEN VERIK OTTHON, AKI KÉRI, HOGY NE SZÓLJUNK ERRŐL SENKINEK, MI A TEENDŐ?

Először is köszönje meg gyermekének, hogy ezt elmondta. Hangsúlyozza ki, hogy nem hibás azért, mert ezt megosztotta Önnel. Ne ígérjünk olyat, hogy senkinek sem fogjuk elmondani. Mondjuk el neki, hogy az agresszió nem elfogadható, és ha az osztálytársát otthon bántják, az nem az osztálytársa hibája, és ebben a helyzetben őt segíteni kell. A felnőttnek pedig - a bántalmazott gyermek védelme érdekében - felelőssége megállítani a gyermekek ellen elkövetett erőszakot! Szülőként keressük fel az osztályfőnököt és jelezzünk felé a gyermek által elmondottakat. Az osztályfőnök tagja a gyermekvédelmi jelzőrendszernek, és kötelessége az esetet továbbvinni a gyermekjóléti szolgálat felé, akik kötelesek alaposabban feltérképezni a gyerek helyzetét, és az ő érdekében támogatni a családot.

+ JÁTSZÓTÉREN AZT LÁTOM, HOGY ANYUKA KIBÁLA GYEREKÉVEL/MEGPOFOZZA, KÖZBE KELL SZÓLJUNK? MIT MONDHATOK?

Sokan gondolják azt, hogy „én is ember lettem, pedig jó néhány pofont kaptam” vagy „az atyai, nevelő szándékú pofonnal embert farag a gyermekéből”, de a gyermekekkel szembeni erőszak egyetlen formája sem elfogadható! Ha figyelmen kívül hagyjuk a helyzetet, ha szemet hunyunk felette, akkor azt az üzenetet közvetítjük az anyának és a gyermekének, de a többi szemtanú, szemlélő felé is, hogy az ő problémájuk jelentéktelen számunkra. Bántalmazott gyermekek beszámolóiból tudjuk, hogy az egyik legnehezebben feldolgozható része az erőszaknak az, hogy a környezet kvázi jóváhagyja, érvényesíti azt. Avatkozunk be, hiszen az agresszív viselkedés elfogadhatatlan. Reagálunk határozottan, de ne oktassuk ki a szülőt. Maradjunk nyugodtak és közvetítsük a helyzet elfogadhatatlanságát és azt, hogy törődünk a probléma megszüntetésével. Tartsuk szem előtt, hogy a célunk az, hogy az erőszakos viselkedést meggátoljuk, nem pedig az, hogy a szülőt megsegényenítsük, vagy előadást tartsunk a helytelen viselkedéséről.

✦ AZT LÁTOM, HOGY EGY ASSZONY KOLDUL A GYERMEKÉVEL, MIT TEGYEK?

Ha azt tapasztaljuk, hogy az utcán, metrónál, parkolóban stb. egy felnőtt gyermekkel koldul, jelezzünk! A hatályos jogszabályok értelmében szabálysértést követ el és gyermekét veszélyezteti az, aki gyermekkorú személlyel koldul. A bejelentést megtehetjük telefonon a rendőrségnek, vagy hívjuk a Gyermekvédő Hívószámot², vagy a területileg illetékes család- és gyermekjóléti központot (melynek készenléti szolgálata azonnal tud reagálni). A bejelentés során mondjuk el a pontos helyszínt és adjuk meg az esemény részletes leírását. A kiérkező hatóságnak az a dolga, hogy a gyermek érdekét szem előtt tartva megszüntesse a veszélyeztető helyzetet, majd a továbbiakban feltérképezze, megtalálja azokat a lehetőségeket, amelyek segítenek a gyerekeknek/családnak.

✦ A SZOMSZÉDBÓL RENDSZERESEN KIABÁLÁS/GYERMEKSÍRÁS HANGJAI SZÜRÖDNEK KI, DE A GYERMEK LÁTSZÓLAG JÓL VAN, MI A TEENDŐ?

Nehéz helyzetben vagyunk, amikor nekünk kell eldönteni, hogy mi zajlik valójában egy családban, mikor segíthetünk még mi is szomszédként, vagy mikor kell már külső segítséget hívunk. Ebben az esetben legyünk érdeklődőek a családdal, próbáljunk meg négy szemközt beszélni valamelyik szülővel. Türelmesen kérdezzük meg, hogy van-e szüksége támogatásra. Közben legyünk figyelemmel a gyermek megjelenésére, cselekedeteire, szavaira, testbeszédére. Ez el fogja árulni számunkra, hogy a gyermek hogyan is van valójában. Nem feltétlenül szavakban, de közvetítsük felé, hogy törődünk vele, fontos a számunkra. Mindez azért is nagyon fontos, mert a koronavírus miatti gyakoribb otthonlét/összezártság fokozott stresszt jelenthet és egy problémákkal terhelt család esetében az erőszak megjelenésének esélye a sokszorosára nőhet.

✦ A SZOMSZÉDBÓL RENDSZERESEN A FELNŐTT KIABÁLÁSÁNAK HANGJAI, ERŐSZAKRA UTALÓ ZAJOK SZÜRÖDNEK KI, MI A TEENDŐ?

A rendszeres gyermeksírásból és a szülő kiabálásából, ordításából ítélve már arra a következtetésre kell jutnunk, hogy a családnak elfogytak a belső erőforrásai, eszközei, külső szakmai segítségre van szükségük. Vegyük fel a kapcsolatot a gyermekjóléti szolgálattal és kérjünk támogatást a családnak. Ha ismerjük a védőnőt, mert pl. hozzánk is jár, neki is szólhatunk. A gyermekvédelmi jelzőrendszer tagjaként kötelessége

² Gyermekvédő hívószám: 0680 21 20 21 (ingyenesen hívható telefonszám, ha felmerül a gyermekbántalmazás, rossz bánásmód vagy erőszak gyanúja)

felvenni a kapcsolatot a gyermekjóléti szolgálattal, amely felméri a helyzetet az adott családban, és meghatározza, hogy milyen módokon tudja támogatni a családot a gyermek érdekében.

Ha azonban azt gondoljuk, hogy a gyermek élete közvetlen veszélyben van, cselekedjünk gyorsan és határozottan. Ilyenkor három helyre is fordulhatunk segítségért: hívjuk a Gyermekvédő Hívószámot, vagy az illetékes család- és gyermekjóléti központot (melynek készenléti szolgálata azonnal tud reagálni), vagy hívjuk a rendőrséget. Miután telefonon megadtuk a pontos a helyszínt és az esemény pontos és részletes leírását, kimennek a helyszínre és felméri a segítségnyújtás lehetőségeit.

ESETEK ÉRINTETTKÉNT

✦ KELL-E BESZÉLNEM A GYERMEKEMMEL A BÁNTALMAZÁSRÓL, HA IGEN, AKKOR HOGYAN, MIKOR?

Nagyon sok szülő kényelmetlenül érzi magát, ha a bántalmazásról kell beszélnie a gyermekével. A legjobb, ha a gyermek igényéhez, kérdéseihez és érettségéhez igazodunk, anélkül, hogy összezavarnánk vagy megijesztenénk őt. Már egész kicsi korban foglalkozunk meg felé olyan üzeneteket, melyek arról szólnak, hogy „nem bántjuk a másikat”, vagy mondjuk el neki, ha valami rossz nekünk, fájdalmat okoz. Későbbi életkorban már beszélgethetünk vele a gyermekjogokról³, hiszen ez segít abban is, hogy a kortársaikkal tiszteljék egymást, vagy akár észrevegyék a társaikon, ha baj van. Adjunk át olyan üzeneteket, mint: „Minden gyermek és felnőtt megérdemli, hogy tisztelettel bánjanak vele.” Alakítsunk ki egy „megbízható felnőtt” szerepet, mellyel bátorítjuk a gyermekeket arra, hogy elmondhassák, ha bántják őket.

Fontos, hogy a beszélgetésünk a hitelességen és a nyíltságon alapuljon, a gyermek kérdései mentén csak releváns és helytálló információkat igyekezzünk nyújtani, szeretettel és gondoskodó módon. Igyekezzünk pozitív megfogalmazásban kommunikálni, pl. „Az én feladatom szülőként az, hogy megvédjelek és vigyázzak rád. Teljesen rendben van, ha elmondod nekem, amikor valaki olyat tesz veled, ami megijeszt vagy rossz érzéseket vált ki benned.”

3 Kiskompasz – Kézikönyv a gyermekek emberi jogi neveléséhez. Foglalkoztatási és Szociális Hivatal – Mobilitás Országos Ifjúsági Szolgálat 2009.;
<https://unicef.hu/wp-content/uploads/2019/05/gyermekjogi-egyezmeny-gyereknyelven-2019.pdf>;
https://unicef.hu/wp-content/uploads/2015/01/Gyerekjogi-plak%C3%A1t_kismeret.pdf

+ VAN A GYERMEKEM EDZÉSÉN EGY CSAPATTÁRS, AKI LÁTHATÓAN SZERÉNYEBB ANYAGI KÖRÜLMÉNYEK KÖZÖTT ÉL, GYAKRAN KIKÖZÖSÍTIK ÖT A TÖBBIEK. MIÉRT TÖRTÉNIK EZ, MIT LEHETNE TENNI?

A legkiszolgáltatottabb gyermekek nagyobb valószínűséggel válnak áldozattá. Ők gyakran csak külsőre mások (gyengébb fizikumúak, vagy túlsúlyosak, bármilyen szempontból kiszolgáltatottabbak), vagy mentálisan, fizikailag sérültek, alacsony szocioökonómiai státuszú családok gyermekei, eltérő nemi identitásúak, fogyatékossgal élő vagy migráns és menekült gyermekek, örökbefogadottak, gyermekvédelmi gondoskodásban élők, stb.

Ha egy kortárs közösségen belül fordul elő bántalmazás, az mindig az egész közösséget érinti. A sportegyesületnek tennie kell az egész közösséget bevonva azért, hogy rendeződhessen a helyzet. Ha úgy érezzük, nincs elég eszközünk a probléma megoldására, kérhetünk külső segítséget olyan szervezetektől⁴, akik érzékenyítő programokkal támogatják a közösség formálódását, de mindenképp jelezzük a problémát az adott közösség vezetőjének, és kérjük a segítségét abban, hogy a bántalmazó helyzet ne maradjon fenn – ebben minden szemlélőnek felelőssége van.

+ NEM VAGYOK BENNE BIZTOS, HOGY A GYERMEKEM KORTÁRS BÁNTALMAZÁS/ISKOLAI ZAKLATÁS ÁLDOZATA-E. MILYEN JELEKRE FIGYELJEK? HOGYAN TUDHATNÁM MEG, MI TÖRTÉNIK VELE?

Nagyon sok bántalmazást nehéz felismerni, mert a gyermek gyakran maga is bizonytalan abban, hogy ami vele történik, az rendben van-e vagy sem. Azt hiszi, megérdemli, vagy a félelem megbénítja, nem tudja, hogyan mondhatná el, nincsenek rá szavai. Vagy, mert azt gondolja, hogy nem értenék őt meg, vagy nem akar gyengének tűnni.

Legtöbbször azonban vannak jelei a bántalmazásnak. Vannak árulkodó jelek, mint pl. a nyilvánvaló, látható fizikai sérülések, kicsi korban szobatisztasági problémák, fejfájás, hasfájás, iskolai teljesítményromlás, az iskolába járás megtagadása. De vannak olyan jelek is, amelyek sokszor nem ennyire egyértelműek, mint pl. szétszórttá válik, társas

4 KIVA program, Enable program, NyugiOvi, Békés Iskolák program
<https://akjournals.com/view/journals/2063/28/3/article-p528.xml>
Resztorativ eljárások - <http://resztorativ.hu/>
Nemecsek Program - <https://hintalovon.hu/nemecsek/>
Káva színház - www.kavaszhaz.hu

kapcsolatai megváltoznak, érdeklődését veszti kedvenc elfoglaltságában, szokatlan szomorúság, szorongás, magányosság vesz erőt rajta, étkezési, alvási zavarai lesznek.

Ahhoz, hogy egy bántalmazott gyermek beszélni tudjon a vele történekről, elsősorban biztonságban kell éreznie magát, fontos tudnia, hogy hogy kik azok a felnőttek, akikben megbízhat annyira, hogy segítségért forduljon hozzájuk.

Sok gyermek, életkortól és érettségtől függően, nehezen tud beszélni arról, hogy mi történik vele, és előfordul, hogy nem jól reagál, ha a bántalmazásról kérdezik. Ha a gyermek nehezen beszél az élményeiről, meg kell próbálni játékon, mesén, rajzon, érzékenyítő jellegű kisfilmek mentén kommunikálni vele a bántalmazásról.

Ha mégis tudunk beszélgetni vele, akkor az is segít, ha játékosan, de érzékenyen kérdezzük a témáról (pl. előre elkészített kártyákból húz és válaszol társasjátékozás közben), ilyen kérdésekkel:

- Akadt ma olyan, aki megbántott?
- Mi volt ma a legjobb/legrosszabb dolog, ami veled történt?
- Mondd el, mi nevettegett ma meg, hadd legyen nekem is jobb kedvem!
- Ha választhatnál, ki mellé ülnél az osztályban? Ki mellé nem, és miért? stb.

A legfontosabb, hogy mindezt egy számára közelálló felnőtt, lehetőség szerint a szülő tegye meg, ne higgyük azt, hogy ehhez feltétlenül szakemberre van szükség. Bízunk saját szülői érzékenységünkben, hatékonyságunkban!

+ AZT A JELZÉST KAPTAM AZ ISKOLÁBÓL, HOGY GYERMEKEM ERŐSZAKOSAN VISELKEDIK A TÁRSAIVAL. MIT TEGYEK?

Valószínűleg csalódottak és idegesek leszünk, amikor megtudjuk, hogy a gyermekünk bánt másokat. Fontos, hogy nyugodtak maradjunk, és szánjunk időt a teendők átgondolására. Nyíltan és bizalommal forduljunk gyermekünkhöz. A gyermeknek szüksége van a szülő segítségére, hogy kikerülhessen ebből a helyzetből. Ilyen kérdésekkel is segíthetünk:

- Ha este felhívnám az osztályfőnöködet, mit mondana rólad?
- Akadt ma olyan, akit megbántottál?

Magyarázzuk el a gyermekünknek, hogy amit tett, az elfogadhatatlan, és ezt a viselkedést meg kell változtatnia. A bántalmazó viselkedés nem tolerálható!

Beszélgessünk arról is, hogy ezzel a másoknak és önmagának is fájdalmat okoz. Minden gyermek megérdemli, hogy tisztelettel bánjanak vele! Kérdezzük meg a gyermekünket arról, hogyan tudná ezt jóténni, majd dolgozzuk ki együtt az egyes lépéseket, teendőket (pl. beszélni az osztályfőnökkel, bocsánatot kérni a bántott gyermektől, írhat levelet neki, stb.). Mondjuk el, hogy más módjai is vannak a problémák megoldásának, kérje felnőtt segítségét, ha dühös vagy szomorú.

Ugyanakkor fontos hangsúlyozni, hogy a bántalmazó gyermekben felgyülemelő feszültség legtöbbször ered valahonnan. Bizonyos esetekben a zaklatók maguk is áldozatai vagy tanúi valamely, közösségükben elkövetett erőszaknak. Érdemes ez alapján is végiggondolni, hogyan tudunk jól segíteni a gyermekünknek. Ha ebben a folyamatban elakadnánk, vonjunk be kompetens szakembert, pl. az intézmény pszichológusát.

✦ **A PEDAGÓGUS (ÓVÓNŐ, TANÁR) RENDSZERESEN KIABÁL, MEGSZÉGYENÍTI A GYERMEKEMET. HOGYAN AVATKOZHATOM KÖZBE?**

Sok bátorságra van szükség ahhoz, hogy a gyermek elmondja, ha úgy érzi, hogy a pedagógus nem megfelelően bánik vele. A gyermekek nagy része azért nem beszél erről, mert fél attól, hogy a szülő megszidja, vagy éppen túlreagálja a helyzetet, és ettől az iskolában még rosszabbra fordulhatnak a dolgai, az érdemjegyei.

Szülőként első teendőnk az együttműködés a pedagógussal. Legyen egy elfogadó hangulatú párbeszéd a történetekről. Ha azt érezzük, hogy nem javul a helyzet, tovább kell vinni a problémát az iskola vezetéséhez, vagy a fenntartóhoz.

+ AZT VESZEM ÉSZRE, HOGY A GYERMEKEM IRÁNT AZ EGYIK ROKON/CSALÁDI BARÁT KIFEJEZETTEN ÉRDEKLŐDIK, ETTŐL VAN EGY ROSSZ ÉRZÉSEM, DE SEMMI KONKRÉT DOLOG NEM TÖRTÉNT EGYELŐRE. MIT TEHETEK SZÜLŐKÉNT?

A legfontosabb a bizalmi légkör megteremtése, melyben kérdéseit, kétségeit a gyermek anélkül oszthatja meg velünk, hogy előítéletektől tartana.

Forduljunk nyitottan a gyermek felé. Beszéljessünk a testünk hatáiról, a jó titok, rossz titok kérdésköréről. Tehetjük ezt mesékkel⁵, játékokkal, biztonságos hangulatú közös együttlétekkel. Ne ijesszünk rá a gyermekre és ne zavarjuk össze. Ezzel együtt bízunk a rossz érzésünkben és figyelünk oda erre a kapcsolatra.

Ha a gyermek szóba hozza, számunkra kínos témáról kezd el beszélni, sokszor könnyebb volna azt mondani, hogy: „*ne is gondolj erre, próbáld elfelejteni*”, de ezzel csak azt üzennénk a gyermeknek, hogy számunkra ez kényelmetlen, kíméljen meg bennünket egy olyan beszélgetéstől, ami nehezünkre esik, így magára hagyjuk őt a problémájával.

Ehelyett inkább figyelünk oda, hallgassuk meg, válaszoljunk a kérdéseire úgy, ahogy tudunk (ha nincs válaszunk, magunk is zavarodottak vagyunk, kérjünk egy kis időt átgondolni a választ!). Legyünk együttérzőek, támogatóak, de ne erőltessük, ne „repüljünk rá” a témára, vagy ne reagáljuk túl. A célunk, hogy olyan hangulatot teremtsünk, olyan viszonyban legyünk a gyermekkel, hogy az élményét meg tudja osztani.

+ A LÁNYOM MEGISMERKEDETT EGY FIÚVAL ONLINE. ATTÓL TARTOK, HOGY A SRÁC INTIM KÉPEKET KÉR TŐLE. EZ RENDBEN VAN?

Szextingnek nevezzük azt, amikor szexuális jellegű tartalmakat (fotó, videó) küld valaki magáról telefonon, emailen, chatben stb. A szexting egy igen népszerű jelenség a mai fiatalok körében, ezért minél korábban érdemes egy gyermekkel arról elbeszélgetni, hogy melyek az online tér veszélyei, hogyan tudja magát megvédeni az interneten. Ez azért is nagyon fontos, mert a hatályos jogszabályok értelmében meztelen képeket egymásnak küldözgető kamaszok akár büntetőügybe is keveredhetnek gyermekpornográfia vádjával.

+ A GYERMEKEM RENGETEG IDŐT TÖLT MOSTANÁBAN A NETEN ÉS NEM MONDJA EL, HOGY MIT CSINÁL. FÉLEK, HOGY MEGISMERKEDETT EGY IDŐSEBB FÉRFIVAL, AKI MAJD KIHASZNÁLJA. ANNYI ILYET HALLOK MOSTANÁBAN...

Groomingnak nevezzük azt, amikor valakit, akár felnőttet, akár gyermeket becserkésznek, behálózna. Ez a bántalmazás egyik formája. A bizalom kiépítése után a cél, hogy a bántalmazó valamilyen szexuális tevékenységre vegye rá az áldozatot, például, hogy

⁵ Kiko és a kéz c. mese,

Elinor Greenwood (2019): Mit érzel? Az érzelmek színes világa. HVG Könyvek

Jennifer Moore-Mallinos (2017): Beszéljünk róla! - Vannak titkaid? Cser Könyvkiadó és Cser Kft.

intim képet küldjön magáról, de olyan eset is van, amikor a bántalmazó küld magáról szexuális tartalmú fotót, videót. Egy támogató családi háttér nélküli gyermek sokkal könnyebben válik áldozattá. Beszélgessünk a gyermekünkkel, kérdezzük meg, hogy mit csinál a neten, mivel tölti az idejét, beszéljünk neki az internet veszélyeiről. Mondjuk el neki, ha aggódunk miatta. És ami ennél is fontosabb, tanítsuk meg nemet mondani. Ebben segítségünkre lehetnek a különböző segítő-pszichológiai könyvek⁶, vagy az általunk kitalált játékok. Pl. készítsünk helyesnek, vagy helytelennek vélt szituációs kártyákat, majd IGEN és NEM feliratú papírokon gyűjtsük egybe őket.

+ A KAMASZ GYERMEKEMRŐL SÉRTŐ, MEGALÁZÓ TARTALMAKAT POSZTOLNAK A TÁRSAI. VAN KÖZTÜK OLYAN IS, AMI INTIM FELVÉTELEKET TARTALMAZ. MIT TEHETEK?

Cyberbullyingnak nevezzük az interneten történő zaklatást, csúfolást, kiközösítést, megfélemlítést, de ide sorolhatjuk az intim képek megosztását is. Az online zaklatás általában offline térben indul, de szemben az iskolai bántalmazással, nincsen fizikai határokhoz kötve, gyakorlatilag folyamatosan tart, akár a nap 24 órájában. A cyberbullyingnak súlyos negatív hatása lehet az áldozat lelki egészségére. Ha egy gyermek arról számol be nekünk, hogy a társai bántó képeket posztolnak róla, kirekesztő, gúnyolódó üzeneteket küldözgetnek neki, köszönjük meg, hogy elmondta nekünk, hiszen ez azt jelenti, hogy felismerte, hogy mi történik vele és segítséget kért egy felnőttől. Nyugtassuk meg, hogy nem kell okolnia magát a történetekért és keressünk közösen egy olyan megoldási stratégiát, ami neki is megnyugvást ad. Azonnali megoldás lehet, ha a zaklatót letiltjuk vagy a fényképet töröltetjük, vagy jelentjük az oldalt, amelyen a megszegényítő üzenetek futnak. Ehhez technikai segítséget nyújt a Biztonságosinternet Hotline⁷. A Nemzeti Média- és Hírközlési Hatóság oldalán tájékozódhatunk arról, hogy milyen tartalmat, és hogyan tudunk jelenteni, tiltani⁸. Itt arról is olvashatunk, hogy az egyes fogalmakat („online zaklatás”, „erőszakos tartalom”, „pedofil tartalom”) milyen jogi keretben kezelhetjük⁹. A népszerű közösségi oldalaknak (Facebook, Instagram) saját protokolljuk¹⁰ is van arra, hogyan lehet a lehető legbiztonságosabb tér az adott oldal.

6 Kertész Erzsé (2016): Nem mese – segítő könyv, Pozsonyi Pagonyi Kft

7 Biztonságosinternet Hotline - www.biztonsagosinternet.hu

8 <https://nmhh.hu/para/>

9 https://nmhh.hu/internet hotline/jogi_tudnivalok

10 <https://www.facebook.com/help/instagram/299484113584685>

Szülőként azt is gondoljuk végig, hogy honnan (iskola, foci- vagy más sportági edzés stb.) indult a zaklatás és jelezzünk az érintett pedagógusnak, szülőnek. A gyermek megfelelő támogatása mellett fontos, hogy a probléma az adott közösség szintjén is kezelve legyen. Érdemes végignéznünk egy listát arról, hogy milyen szűrőprogramok léteznek, amelyek megvédhetik gyerekeinket az ismeretlen zaklatóktól¹¹.

✦ SZÜLŐ VAGYOK, DE GYERMEKKÉNT SOKSZOR VERTEK MEG ÉS A MAI NAPIG NEM TUDOK TÚL LENNI RAJTA. NEM SZERETNÉM MEGÜTNI A GYERMEKEMET, MERT PONTOSAN EMLÉKSZEM, HOGY MILYEN VOLT NEKEM. MÉGIS GYAKRAN ÖSZTÖNÖSEN EZ A REAKCIÓ JÖN BELŐLEM IS. MIT TEHETNÉK?

„Ami nem öl meg, az megerősít”, tartja magát a népi bölcsesség – sajnos hibásan, legalábbis ebben az esetben. Helyette nézzük meg, mi is történik velünk ilyenkor valójában.

A kora gyermekkori élményeink olyan sémákat, mintákat alakítanak ki bennünk, amelyek a későbbiekben segítenek eligazodni a világban. A családjunkat jellemző kapcsolatok, viselkedési módok beépülnek személyiségünkbe, azonosulunk velük és ezek később meghatározóak lesznek az egész működésünkre, reakcióinkra. Szerencsés esetben ezek rugalmas és pozitív minták, amelyek segíthetik az életünket. Azonban gyakran megtörténik, hogy felismerjük, hogy bizonyos szülői minták fájdalmat okoznak nekünk. Ezért inkább próbálunk ellenazonosulni velük, vagy megszabadulni ezektől. Mi másképpen szeretnénk gondolkodni vagy viselkedni, mint ahogy azt a szüleinktől láttuk, ez viszont nem megy egyik napról a másikra. Ahhoz, hogy eljussunk a viselkedésünk valódi megváltoztatásáig, érdemes lehet külső, hozzáértő szakember segítségét kérni.

✦ EGYEDÜL NEVELEM A GYERMEKEIM, KÉPTELEN VAGYOK ÉRDEMBEN FOGLALKOZNI VELÜK. VAN, HOGY MÁR NEM BÍROM TOVÁBB A SOK HISZTIJÜKET, AZ ÁLLANDÓ VESZEKEDÉSÜKET, ILYENKOR KIABÁLOK, NÉHA EL-ELCSATTAN EGY POFON IS. UTÓLAG MINDIG NAGYON BÁNOM A DOLGOT, LELKIISMERET FURDALÁSOM VAN. MIT TEGYEK, HOGY EZ NE ISMÉTLŐDJÖN MEG?

Ha ilyen nagy igénybevétel mellett elfáradunk, az normális. Ha kimerültnek érezzük magunkat, beszélgessünk valakivel, akiben megbízunk. Kérjük a tágabb család támogató jelenlétét, segítségét. Egy jó beszélgetés is megnyugtató és értékes lehet, de a gyermekek körüli teendőkben is próbálhatunk segítséget kérni. Igyekezzünk eleget aludni, keressünk olyan tevékenységeket, melyekből töltekezni tudunk, amely a megnyugvás, a kellemesség érzését biztosítja. Érthető, ha ebben a helyzetben pszichológiai, mentálhigiénés támogatásra szorulunk, merjünk segítséget kérni akár a gyermekorvostól, a védőnőtől. A családon belüli stressz és az elszigeteltség kockázati tényező lehet a gyermekekkel kapcsolatos családon belüli erőszakra nézve. Nagyon

¹¹ <https://nmhh.hu/dokumentum/173242/szurosszoftverek.pdf>

fontos, hogy időben kérjünk segítséget, hiszen a gyermekek ellen elkövetett erőszak elfogadhatatlan és visszafordíthatatlan következményekkel járhat.

✦ **A PÁROM GYAKRAN CSÚNYÁN BESZÉL VELEM, OLYKOR MEG IS ÜT. AMÚGY JÓ APA/ANYA. HOGYAN ÉRINTI EZ A GYERMEKEIMET?**

Egy gyermekre ugyanúgy hatnak a szülők között zajló erőszakos cselekmények, mint amikor őt magát bántalmazzák. Ha a gyermek szem- és fültanúja a szülei egymás közti bántalmazásának, azt úgy kell tekinteni, mintha az erőszak ellene is irányulna. A gyermek nem érezheti magát biztonságban, ha tanúja erőszaknak a családban. Egy bántalmazó családban olyan mértékű a feszültség, hogy az visszafordíthatatlan károkat okoz a gyermek lelki egészségében, idegrendszeri fejlődésében, amelyek később hatással lesznek az életére, viselkedésére, érzelmeire, szerelmi és egyéb kapcsolataira. Egy ilyen helyzetben először is fel kell ismernünk, hogy bántalmazó kapcsolatban élünk, amely komoly negatív hatással van nem csak ránk, hanem a gyermekünkre is. Ha ezt felismertük, képessé kell válnunk külső segítséget kérni a helyzet megszüntetéséhez. Számos helyre lehet fordulni, ha lelki támogatást szeretnénk, vagy segítséget a kapcsolatból való kilépéshez¹².

✦ **A HÁZASTÁRSAMMAL ELVÁLTUNK, A GYERMEKET NÁLA HELYEZTÉK EL. A GYERMEK BESZÁMOL RÓLA, HOGY RENDSZERESEN ÉRI OTTHON ÉRZELMI ÉS FIZIKAI BÁNTALOM. ÚGY ÉRZEM, HOGY TEHETETLEN VAGYOK, MERT NEM TUDOM MEGVÉDENI A GYERMEKEMET. MIT TEHETNÉK MÉGIS?**

Ha a gyermek ilyen jellegű jelzést fogalmaz meg felénk, először is maradjunk nyugodtak, hallgassuk meg és próbáljuk meg valósan megítélni a helyzetet. Fontos, hogy ne rögtön valamelyik hatósághoz rohanjunk, hanem keressünk arra lehetőséget, hogy visszajelezzünk a volt házastársunknak a gyermek által elmondottakról és próbáljuk meg azt tisztázni. Ehhez külső segítséget is kérhetünk, például kérhetjük egy beavattott, de pártatlan családtag, barát segítségét, de bevonhatunk szakképzett mediátort, közvetítőt is. Amennyiben a problémát nem sikerült ilyen módon tisztázni, jelezzük a gyermekjóléti szolgálatnak, gyámhivatalnak.

¹² Ilyen segítő szervezetek:

NANE (Nők a Nőkért Együtt az Erőszak Ellen) - <https://nane.hu/>

OKIT - <http://bantalmazas.hu/>

PATENT Egyesület - <https://www.patent.org.hu/>

FOGLALJUK ÖSSZE, HOGY MIT TEHETÜNK, AMIKOR VÁRATLANUL EGY GYERMEKBÁNTALMAZÁSI ESEMÉNNYEL TALÁLKOZUNK?

1. Avatkozunk be! Ha semmit nem teszünk, annak az az üzenete, hogy a bántalmazás elfogadható, a gyermek így nem fog bízni a felnőttek megértésében, segítségében.
2. Akkor is avatkozunk be, ha esetleg nem egyértelmű számunkra a helyzet, de agressziót észlelünk! Figyeljük meg a gyermekek viselkedését, szóbeli és metakommunikációját – ez segíteni fog beazonosítani, hogy a bántalmazás kockázata fennáll-e. Ha nem bántalmazást észlelünk, akkor is feladatunk az agresszív viselkedés megfékezése.
3. Reagáljunk határozottan, de ne erőszakosan! Maradjunk nyugodtak, de közvetítsük a helyzet elfogadhatatlanságát!
4. Nyújtsunk segítséget, ha szükséges! Ne hagyjuk kizárólag a felekre a helyzet megoldását! A bántalmazás nem egyenlő a vitával. Ha fizikai erőszak történik, vagy többen is vannak a bántalmazók, kérjünk másik felnőttől is segítséget, és értesítsük a rendőrséget, a gyermekvédelmi hatóságokat!
5. Maradjunk a közelben, amíg nem győződünk meg arról, hogy a bántalmazás elhárult!
6. Kerüljük el, hogy a bántalmazót a többiek előtt kioktassuk! A mi dolgunk segíteni a bántalmazó esemény megszüntetését, nem pedig megszegényíteni a bántalmazót.

+ HA MÁR MEGTÖRTÉNT A BÁNTALMAZÁS, MIT TEHETEK A GYERMEKEMÉRT?

A bántalmazás tényét nem tudjuk meg nem történné tenni, de abban lehet segíteni a gyermeket, hogy a bántás következményei ne irányítsák a viselkedését. Ehhez első-sorban otthoni beszélgetésekre lesz szükség. A beszélgetések során legyünk őszinték, szeretetteljesek, fogalmazzunk egyszerűen, a gyermek számára érthetően. Bátorítsuk, hogy kérdezzen. Arra válaszoljunk, amit kérdez, mondjuk el, hogy lehet dühös, mér-ges, szomorú, csalódott, stb. Fogalmazzunk meg a számára együtt érző üzeneteket:

„Látom milyen nehéz ez neked, én melletted vagyok”;

„Nagyon sajnálom, hogy ezen keresztül kellett menned”;

„Ez nem a te hibád, nem vagy érte felelős, ilyesminek nem kellene megtörténnie”

Ha ezek után is úgy látjuk, hogy a krízis nem oldódik, érdemes szakember segítségét kérni. Egy hozzáértő segítő tud támogatni a büntudat feloldásában, a bántalmazó környezet elengedésében, annak elfogadásában, hogy a múltat nem tudjuk megvál-toztatni, de képesek lehetünk új megküzdési módokat kialakítani.

3. KÉRDÉSEK ÉS VÁLASZOK – A JELZŐRENDSZER

+ MI AZ?

A gyermekvédelmi jelzőrendszer (hivatalosan gyermekvédelmi észlelő- és jelzőrendszer) egy együttműködési rendszer a gyermekkel és családjával kapcsolatban álló szakemberek között. A gyermekvédelmi jelzőrendszert a gyermekjóléti szolgálat működteti. A gyermekjóléti szolgálatot minden települési önkormányzatnak biztosítania kell. Célja, hogy a szociális munka eszközeivel szolgálja a gyermek testi és lelki egészségének, a családban történő nevelkedésének elősegítését. Feladata továbbá, hogy felismerje, megelőzze és megszüntesse azokat a helyzeteket, ahol egy gyermek fizikai és lelki szükségletei nincsenek kielégítve vagy bántalmazás fordul elő a családban. Amennyiben a helyzet olyan súlyos, hogy a gyermeket ki kell emelni a családból, a gyermekjóléti szolgálat dolga az is, hogy támogassa a gyermek vér szerinti családjába való visszahelyezését folyamatát.

+ KIK A TAGJAI?

A gyermekvédelmi jelzőrendszer tagjait részletesen meghatározza a törvény. Ezek a következők:

- az egészségügyi szolgáltatást nyújtók (különösen a védőnői szolgálat, a háziorvos, a házi gyermekorvos);
- a személyes gondoskodást nyújtó szolgáltatók;
- a köznevelési intézmények (óvoda, iskola) és a szakképző intézmények;
- a rendőrség, az ügyészség, a bíróság, a pártfogó felügyelői szolgálat, az áldozatsegítés és a kárenyhítés feladatait ellátó szervezetek;
- a menekülteket befogadó állomás, a menekültek átmeneti szállása;
- az egyesületek, az alapítványok és az egyházi jogi személyek;
- a munkaügyi hatóság;
- a javítóintézet, a gyermekjogi képviselő, a gyermekvédelmi és gyámügyi feladatkörében eljáró fővárosi és megyei kormányhivatal;
- az állam fenntartói feladatainak ellátására a Kormány rendeletében kijelölt szerv;

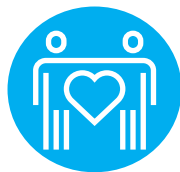

Egy gyermek veszélyeztetettsége esetén a felsorolt szereplők kötelesek jelzéssel élni a gyermekjóléti szolgálatnál, illetve súlyosabb esetben hatósági eljárást kezdeményezni a gyámhivatalnál, rendőrségen. 2024-től kezdődően, ha egy jelzőrendszeri tag a gyermeket érintő kiemelt veszélyeztető ok fennállása esetén nem tesz eleget jelzési kötelezettségének, vele szemben büntetőeljárás indítható. A törvény azt is rögzíti, hogy ilyen jelzéssel és kezdeményezéssel bármely állam

polgár és a gyermekek érdekeit képviselő társadalmi szervezet is élhet. A hatékony gyermekvédelem érdekében a fent megnevezett intézmények és személyek kötelesek együttműködni és egymást kölcsönösen tájékoztatni.

+ NEM ÁRTOK-E TÖBBET, HA JELZEK?

A gyermekvédelem felé tett jelzés nem jelent egyet egy rendőrségi feljelentéssel, hiszen a gyermekjóléti szolgálat nem hatóság, támogató szerepe van a gyermekvédelmi rendszerben. Feladata, hogy fogadja a jelzéseket, azokat értékelje és az érintett gyermek veszélyeztetettségének mértékéhez, valamint a család szükségleteihez igazodóan segítséget nyújtson. Ennek keretén belül például tájékoztatást nyújthat, tanácsot adhat, vagy segíthet a hivatalos ügyek intézésében. Ha felmerül a gyanú, hogy egy gyermek veszélyeztetett vagy bántalmazták, nem mehetünk el mellette azért, mert félünk attól, hogy a jelzéssel esetleg többet ártunk a családnak. Nem vagyunk nyomozó hatóság, nem tudhatjuk pontosan, mi történik a szomszéd vagy a szülőtárs családjában, de ennek kiderítése nem is a feladatunk. A gyermekvédelmi jelzéssel külső szakmai segítséget kérünk egy gyermeket érintő vélt vagy valós problémához és annak mihamarabbi orvoslásához, hiszen minden gyermek alapvető joga, hogy a bántalmazással - fizikai, szexuális vagy lelki erőszakkal és az elhanyagolással – szemben védelemben részesüljön.

+ MI A JELZÉS FOLYAMATA, HOL ÉS HOGYAN LEHET JELEZNI? MIT TEHETEK MÉG A JELZÉSEN KÍVÜL?

Jelezni többféleképpen lehet. Jelzést tehetünk a fent említett jelzőrendszeri tagoknál (óvónő, tanár, védőnő, házi gyermekorvos stb.), akik aztán kötelesek az esetet továbbvinni a gyermekjóléti szolgálat felé, vagy jelezhetünk közvetlenül a gyermekjóléti szolgálatnak is. Amennyiben lehetséges, érdemes a gyermek lakó/tartózkodási helye szerinti gyermekjóléti szolgálatot felkeresni, mert rövidebb-hosszabb távon

ők fognak együtt dolgozni a családdal. A jelzés előtt érdemes végiggondolni, hogy mi a gyanúnk alapja, összeszedni, hogy mit hallottunk vagy mit láttunk. A jelzés bármilyen formában megtehető: személyesen, telefonon, írásban.

Ha azonnali segítségre van szükség, hívjuk a Gyermekvédő Hívószámot, vagy az illetékes család- és gyermekjóléti központot, melynek készenléti szolgálata azonnal tud reagálni, vagy hívjuk a rendőrséget.

A jelzésen kívül nagyon fontos, hogy vegyük észre azokat a situációkat, amikor egy gyermek valamiért megalázó helyzetbe kerül, mert esetleg megpfozzák, kiabálnak vele vagy más módon ségíyzenítik meg. Ne menjünk el a helyzet mellett, hiszen ezzel csak azt üzenjük mi is, hogy ez a fajta viselkedés rendben van. Álljunk meg, menjünk oda és kérdezzük meg, hogy vannak, szükségük lenne-e valamire.

+ MI TÖRTÉNIK A JELZÉS UTÁN? EGYBŐL KIEMELIK A GYERMEKET?

A gyermekvédelmi jelzés után a gyermekjóléti szolgálat feladata feltárni a problémát és azokra a szociális munka eszközeivel megoldást találni. A cél mindig az, hogy a gyermek a családjában maradhasson és csak végső esetben kerül sor a gyermek kiemelésére.

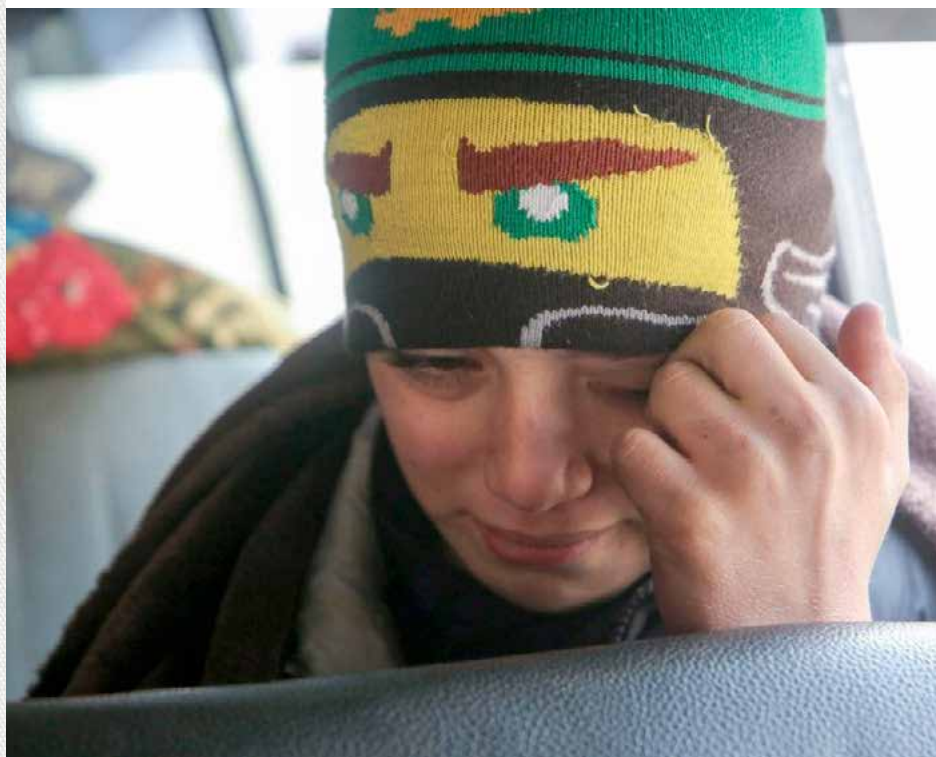
+ FÉLEK, HOGY HA JELZEK, AKKOR ROSSZUL JÁRHATOK, MARADHATOK ANONIM?

Igen, maradhatunk anonimek. A gyermekjóléti szolgálat a bántalmazás vagy elhanyagolás miatt jelzést tevő személy vagy intézmény adatait külön kérelem nélkül is köteles zártan kezelni.

+ HA KIEMELIK A GYERMEKET, HOVA KERÜL? OTT SOKKAL ROSSZABB LESZ NEKI, NEM?

Amennyiben a gyámhivatal a gyermek kiemeléséről döntene, a gyermek kerülhet a nevelésére alkalmas és azt vállaló családtaghoz, vagy gyermekvédelmi gondoskodásba. Ez utóbbi az állami gondozást jelenti. Egy 12 éven aluli gyermek általában nevelőszülőkhöz kerül, idősebbek pedig gyermekotthonba, lakásotthonba. Egy gyermeknek a családból való kiemelése mindig egy trauma, még akkor is, ha ezzel megszűnik a korábbi elhanyagolás, bántalmazás. A kiemelés után a gyermek a legtöbb esetben tart valamilyen intenzitású és minőségű kapcsolatot a vér szerinti családjával. A cél ebben a helyzetben az, hogy a család problémái, körülményei rendeződjenek és a gyermek mielőbb hazakerüljön. Amennyiben ez nem lehetséges, akkor a szakemberek feladata, hogy végleges elhelyezést találjanak a gyermek számára.

4. KIHEZ FORDULHATOK? – ELÉRHETŐSÉGEK

+ MENTŐK, RENDŐRSÉG, ÁLTALÁNOS SEGÉLYHÍVÓ TELEFONSZÁMA: 112

+ GYERMEKVÉDŐ HÍVÓSZÁM

A Gyermekvédő hívószám célja segítséget, anonimitást és állandó elérhetőséget biztosítani mind a veszélyhelyzetet észlelő, mind a veszélyeztetett gyermekek és felnőttek számára. Az ingyenes telefonszámot veszélyeztetettség, bántalmazás, rossz bánásmód, súlyos elhanyagolás, emberkereskedelem, prostitúcióra kényszerítés gyanúja esetén lehet hívni. A hívást követően a hatáskörrel rendelkező szolgálatot vagy hatóságot azonnal értesítik.

06 80 21 20 21 – ingyenesen hívható telefonszám, ha felmerül a gyermekbántalmazás, rossz bánásmód vagy erőszak gyanúja

+ ALAPVETŐ JOGOK BIZTOSÁNAK HIVATALA

Az Alapvető Jogok Biztosának Hivatala kivizsgálja az alapjogokkal kapcsolatos viaszasságokat, és orvoslásuk érdekében általános vagy egyedi intézkedéseket kezdeményez. Az online felületen panasz is benyújtható, amennyiben a beadványt tevő személy alapvető jogát sérti egy közigazgatási vagy rendvédelmi szerv, önkormányzat, vagy más, közszolgáltatást végző szerv tevékenysége vagy mulasztása.

www.ajbh.hu

+ ÁLDOZATSEGÍTŐ SZOLGÁLAT

Az Áldozatsegítő Szolgálat olyan személyek támogatására jött létre, akik akár közvetlenül, akár közvetett módon bűncselekmény, illetve tulajdon elleni szabálysértés áldozataivá váltak. Az Áldozatsegítő Szolgálat célja, hogy az elszennvedett bűncselekménnyel kapcsolatban felmerült érzelmi, lelki, anyagi és más problémák megoldásában segítséget nyújtson.

<https://igazsagugyiinformaciok.kormany.hu/aldozatsegito-szolgalat>

06 80 225 225 – telefonszám áldozatsegítő támogatások igénybevételéhez

✦ INTERNET HOTLINE

Az Internet Hotline a Nemzeti Média- és Hírközlési Hatóság által működtetett jogsegélyszolgálat, ahol nyolc különböző kategóriában – többek között online zaklatás, gyermekkel szembeni online szexuális bántalmazás és gyermekpornográfia esetén – lehet bejelentést tenni az interneten elérhető tartalmakról. A szolgáltatónál olyan online tartalmak jelenthetők be, amelyek feltételezhetően jogsértők, illetve károsak lehetnek a kiskorúak fejlődésére. A Hotline elemzői megvizsgálják a jelzett tartalmat, szükség esetén felveszik a kapcsolatot az érintett platformmal, bűncselekmény gyanúja esetén pedig a Készenléti Rendőrség Nemzeti Nyomozó Irodájával.

<https://nmhh.hu/internethotline/>

✦ EGYSZÜLŐS KÖZPONT

Az Egyszülős Központ az egyedülálló szülőknek kínál ingyenes jogi, pszichológiai tanácsadást és lelki segélynyújtást. A szervezet ingyenes mediációs tanácsadást is nyújt azok számára, akik családi, iskolai vagy egyéb konfliktusaik megoldására alternatív vitarendezést, vagyis mediációt vennének igénybe.

<https://www.egyszulos-kozpont.hu/online-tanacsadas>

✦ GYERMEKJÓLÉTI SZOLGÁLAT

A család- és gyermekjóléti szolgálatot az önkormányzat tartja fenn minden településen és kerületben. Feladata a gyermekvédelmi jelzőrendszer működtetése, ennek tagjai (a gyermekkel és családjával kapcsolatban álló szakemberek) kötelesek jelezni a szolgálat felé, ha egy gyermek veszélyeztetésének gyanúja felmerül. Fogadja és értékeli a jelzéseket és szükség esetén segítséget nyújt az érintett családnak a szociális munka eszközeivel. Állampolgárként mi is fordulhatunk a területileg illetékes gyermekjóléti szolgálathoz, vagy jelezhetünk az említett jelzőrendszeri tagoknál (pl. óvónő, védőnő, tanár, házi gyermekorvos).

<https://csaladitidakozo.kormany.hu/gyermekjoleti-alapellatasok-rendszere>

✦ HINTALOVON ALAPÍTVÁNY

A Hintalovon Gyermekjogi Alapítvány munkájának kiemelt területei a gyerekek erőszaktól való védelme, a gyerekek joga az oktatáshoz és a részvételhez minden őket érintő ügyben. Az alapítvány tájékoztatást, képzéseket, és tanácsadást nyújt szülőknek, pedagógusoknak és szakembereknek olyan témákban, mint a gyermekbántalmazás, online biztonság, gyermekjogok és szexuális nevelés, továbbá készít gyermekjogi jelentéseket és kutatásokat is. Ezenkívül 2025 óta egy online felülettel segíti a szülőket, szakembereket, hogy eligazodjanak a gyermekvédelem jelzőrendszerében.

<https://hintalovon.hu/>

+ UNICEF MENTÁL TÉRKÉP

Az UNICEF Magyarország által kifejlesztett interaktív térkép célja, hogy segítse a szülőket, szakembereket eligazodni a gyermekek mentális egészségét támogató állami szolgáltatások között. A kereshető adatbázis probléma és terület szerint mutatja meg, hová lehet fordulni segítségért, ha egy gyermek mentális egészsége veszélybe kerül például bántalmazás vagy más traumatikus élmény miatt.

<https://unicef.hu/lelki-egeszseg-terkep>

+ INTEGRÁLT JOGVÉDŐ SZOLGÁLAT

Az Integrált Jogvédő Szolgálat (IJSZ) a beteg-, ellátott- és gyermekjogokkal kapcsolatos állampolgári jogok érvényesítése érdekében dolgozik. Elsősorban a gyermekvédelmi gondoskodásban élő, illetve a beteg gyermekek védelme a feladata. A szervezet eljárhat abban az esetben, ha olyan súlyos tény, körülmény, intézkedés vagy mulasztás jut tudomására, amely a beteg-, ellátott-, illetve gyermekjogokat érintő jelentős jogsérelmet okozhat.

<http://www.ijsz.hu>

06 80 620 055 – gyermekvédelmi gondoskodásban élő gyermekek jogainak érvényesítése kapcsán hívható zöldszám

+ KÉKVONAL GYERMEKKRÍZIS ALAPÍTVÁNY

A Kék Vonal célja állandó elérhetőséget biztosítani a bajbajutott fiatalok és gyermekek, illetve az olyan felnőttek számára, akik gyerekek érdekében telefonálnak. A szervezet anonim módon hívható lelki segély vonalat és bántalmazott gyermekeknek fenntartott segélyvonalat is működtet. Ezáltal a gyerekek megoszthatják örömeiket, bánatukat, tanácsot kérhetnek egy nehéz döntési helyzetben, feltehetik kérdéseiket például a lelki

egészséghez, párkapcsolatokhoz, szexualitáshoz, internetbiztonsághoz kapcsolódóan, de akkor is hívhatják a segélyvonalat, ha veszélyben, nagy bajban vannak, és azonnali segítségre szorulnak.

<https://www.kek-vonal.hu/index.php/hu/>

116-111 – lelki segély-vonal

116-000 – segélyvonal a bántalmazott és eltűnt gyermekekért

✦ **NANE (NŐK A NŐKÉRT EGYÜTT AZ ERŐSZAK ELLEN)**

A Nők a Nőkért Együtt az Erőszak Ellen Egyesület 1994-ben jött létre azzal a céllal, hogy a nők és a gyerekek ellen elkövetett erőszakkal szemben lépjen fel. Az egyesület elsősorban a családon belüli és párkapcsolati erőszak felnőtt és gyerek áldozatai számára nyújt segítséget. Rendszeresen működő támogató és önszegítő csoportjaik az erőszak áldozatai és túlélői számára biztosítanak támogatást.

<https://nane.hu/>

06 80 505 101 – NANE Segélyvonal bántalmazott nőknek

✦ **ORSZÁGOS KRÍZISKEZELŐ ÉS INFORMÁCIÓS TELEFONSZOLGÁLAT (OKIT)**

Az Országos Kríziskezelő és Információs Telefonszolgálat célja, hogy segítséget nyújtson a kapcsolati erőszak, a gyermekbántalmazás, a prostitúció és emberkereskedelem áldozatainak, és szükség esetén gondoskodik az elhelyezésükről. A Telefonszolgálat a nap 24 órájában, az ország egész területén és külföldön is állandóan elérhető minden bamba jutott és azonnali segítséget kérő ember számára.

<http://bantalmazas.hu/>

06 80 20 55 20 – telefonszolgálat kapcsolati erőszak, gyermekbántalmazás, prostitúció és emberkereskedelem áldozatainak

✦ **ÖKUMENIKUS SEGÉLYSZERVEZET**

Az Ökumenikus Segélyszervezet a bántalmazással kapcsolatban biztosít anonim tanácsadást saját online felületén. Így az érintett biztonságos módon, teljes titoktartás mellett juthat szakmai tanácsadáshoz jogással, pszichológussal, szociális munkással. Az online konzultáció mellett a szervezet Titkos Menedékházat is működtet, illetve három régióban is fenntart bántalmazott családoknak azonnali menedéket kínáló krízisközpontot. Ezekben az intézményekben a teljes körű ellátáson túl a szociális munkásokból, jogászokból, mentálhigiénés szakemberekből álló szakmai stáb minden segítséget megad a biztonságos továbblépéshez.

<https://segelyszervezet.hu/anonimtanacsadas> – online anonim tanácsadás a bántalmazással kapcsolatban

✦ PATENT EGYESÜLET

A PATENT Egyesület a nők elleni erőszak áldozatainak és reprodukciós jogaikban sérteknek nyújt jogi és pszichológiai segítséget. A bántalmazott nőknek fontos, hogy tisztában legyenek jogaikkal, amelyekről az egyesület segítségével telefonon vagy e-mailen keresztül tájékozódhatnak. Jogi tanácsadás mellett az egyesület pszichológussal vagy szociális munkással való háttér-konzultációt is nyújt, és kivételes esetekben beadványkészítésben is segít.

<https://www.patent.org.hu/>

06 70 220 25 05 – jogsegélyszolgálat családon belüli erőszak, párkapcsolati erőszak, vagy a nők és gyermekek elleni erőszak témájában

✦ TRAUMAKÖZPONT

A Traumaközpont olyan gyermekeknek és felnőtteknek kínál pszichiátriai, pszichoterápiás, pszichológiai kezelést, illetve pszicho-szociális tanácsadást, akik traumát éltek át, legyen az szexuális visszaélés, bántalmazás, átélt súlyos bűncselekmény vagy áldozati érintettség emberkereskedelemben. A szervezet kiemelt célja, hogy azoknak is segítséget biztosítson, akiknek az anyagi vagy társadalmi helyzete nem teszi lehetővé a szakszerű, folyamatos segítséghez való hozzáférést. A Traumaközpontnál a hátrányos helyzetű, traumát átélt ügyfelektől kizárólag hozzájárulást kérnek.

06 1 349 1450 vagy info@traumakozpont.hu – pszichológiai segítség traumafeldolgozáshoz (szexuális visszaélés, bántalmazás, átélt súlyos bűncselekmény vagy áldozati érintettség emberkereskedelemben)

5. KVÍZ

1. A felsoroltak közül melyik igaz a gyerekek közötti bántalmazásra?

- A. Ha egy gyerek rendszeresen gúnyolja és megszégyeníti a másikat az iskolában, az még nem bántalmazás, gyerekek között ilyesmi előfordul, és különben sem bántja a társát fizikailag.
- B. Ha egy gyerek rendszeresen zaklatja egy iskolatársát az interneten, az nem bántalmazás, hiszen nem a valós életben történik.
- C. Ha egy gyerek érzelmileg vagy fizikailag zaklatja a másikat, az bántalmazás, akár az interneten történik, akár az iskolában, vagy máshol.

2. Milyen képet oszthat meg a szülő a gyerekéről az interneten?

- A. Csak olyan képet, ami nem sérti a gyerek méltóságát, magánéletét, és amihez lehetőleg ő is beleegyezését adta.
- B. A szülő joga eldönteni, milyen képeket szeretne posztolni, de olyan fotót nem oszthat meg, ahol a gyerek meztelen.
- C. A szülő bármilyen képet megoszthat a gyerekéről, mivel a családi fotók a szülő tulajdonában vannak.

3. „Egy pofon még nem a világ”? Elfogadható a pofon nevelési szándékkal?

- A. Egy pofon még senkinek sem ártott meg, engem is így neveltek és ember lett belőlem.
- B. Nem. A pofon fizikai bántalmazásnak számít, ezért nem elfogadható.
- C. Lehet, hogy nem a legjobb nevelési módszer, de néha eljár az ember keze, és ha utána megbánja, nincs nagy baj.

4. Megszégyenítheti a pedagógus a gyereket tanítási célzattal?

- A. Igen, ha így tudja fenntartani a rendet és az osztály jól halad a tananyaggal.
- B. Igen, a pedagógusnak joga van eldönteni, hogy milyen eszközökkel fegyelmezi a gyerekeket.
- C. Nem. A megszégyenítés érzelmi bántalmazásnak számít, sehol és senkitől nem elfogadható.

5. Mi tekinthető gyermekpornográfiának?

- A. Ha egy gyerek feltölt a barátjáról egy képet egy közösségi oldalra a szülinapja alkalmából, ahol farsangi jelmezben, egymást átölelve mosolyognak.
- B. Ha két gyerek egymásnak küldözget meztelen képeket magáról (ún. sexting), amiért jogilag büntethetővé is válnak.
- C. Ha a gyerekek nyári, bikinis képeket küldenek egymásnak.

6. Mit tegyünk, ha megtudjuk, hogy a gyerekünk cyberbullying (online zaklatás) áldozata?

- A. Köszönjük meg, hogy elmondta nekünk, nyugtassuk meg, hogy nem ő a hibás, és találjuk ki együtt, mit lenne a megoldás.
- B. Derítsük ki, miért zaklatják a többiek és igyekezzünk változtatni gyermekünk viselkedésén.
- C. Vegyük fel azonnal a kapcsolatot a bántalmazó gyerek szüleivel és az iskolával, az ilyesmit nem a gyerekekkel kell megbeszélni.

7. Ki tartozik bele a gyermekvédelmi jelzőrendszerbe, vagyis ki köteles segítséget nyújtani, ha bántalmazás ér egy gyereket?

- A. Mindenki a gyerek közvetlen környezetében – családtagok, barátok, osztálytársak, edzőtársak.
- B. Az egészségügyben, köznevelésben, alapítványoknál dolgozók, rendőrök, munkaügyi hatóság, javítóintézetek.
- C. Mindenki a jelzőrendszer része, aki gyermekbántalmazás tanúja.

8. Mi a gyermekjóléti szolgálat feladata?

- A. A gyerekek, pedagógusok és szülők tájékoztatása a bántalmazásról, pl. iskolai workshopok keretében.
- B. Feladata felismerni, megelőzni és megszüntetni azokat a helyzeteket, ahol a gyerekek elhanyagolás és bántalmazás áldozatai.
- C. Önkormányzati szinten rendszeresen ellenőriznie kell a családok életvitelét.

9. Igaz a mondás, hogy „Ami nem öl meg, az megerősít”?

- A. Persze, hiszen mindenből tanulunk, a nehézségek megedzik az embert.
- B. Egyáltalán nem, hiszen az ember sosem tanul a múltból, ahogy azt a történelemben ismétlődő események is mutatják.
- C. A gyerekbántalmazás esetében nem, hiszen az életre szóló nyomokat hagyhat, az érintettnek később komoly szándéokra és külső segítségre lehet szüksége, hogy feldolgozza, ami vele történt.

10. Kit kell hívnom, ha azt gondolom, hogy egy gyerek bántalmazás áldozata, például, ha valaki gyerekekkel koldul?

- A. Javítóintézetet, köznevelési intézetet, vagy a közterületfenntartót.
- B. Rendőrséget, Gyermekvédő Hívószámot (06 80 21 20 21), vagy a területileg illetékes család- és gyermekjóléti központot.
- C. Az illetékes kormányhivatalt, a háziorvost, vagy az UNICEF-et.

11. Mit tegyek, ha úgy érzem, szülőként néha elveszítem a kontrollt, nehezen tudom megőrizni a nyugalمامat?

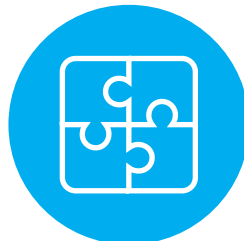
- A. Kérje a család és barátok támogatását, aludjon eleget, végezzen olyan megnyugtató tevékenységeket, amiktől fel tud tölteni. Merjen segítséget kérni akár pszichológustól, vagy gyermekorvostól is.
- B. Ne foglalkozzon vele, lehetőleg ne is mondja el senkinek és reménykedjen benne, hogy nem fog újra megtörténni.
- C. Olvasson utána az interneten, mi ilyenkor a teendő, tájékozódjon a hírportálokon és a közösségi médiában.

12. Milyen hatással van a koronavírus-járvány a gyermekek bántalmazására Magyarországon?

- A. Semmilyen különbséget nem lehet észlelni.
- B. A járványhelyzet miatti nagyobb összecsátáság növeli a családon belüli erőszak veszélyét.
- C. Mivel több időt tölt együtt a család, több figyelem jut a gyerekekre, így ritkábban fordul elő bántalmazás.

13. Milyen hatással van a koronavírus-járvány a gyermekek internetes bántalmazására Magyarországon?

- A. Nincs rá semmilyen hatással, mert igaz, hogy több időt töltenek a gyerekek az interneten, de olyankor az iskolai tananyaggal foglalkoznak.
- B. Miért lenne rá bármilyen hatással? Nincsenek a gyerekek több időt online, így a cyberbulling veszélye sem nagyobb.
- C. A legtöbb gyerek több időt tölt az interneten az iskola és a kapcsolattartás miatt, így az online zaklatás (és az ún. szexting) veszélye is nagyobb.

Helyes válaszok:

1-C, 2-A, 3-B, 4-C, 5-B, 6-A, 7-C, 8-B, 9-C, 10-B, 11-A, 12-B, 13-C

6. JOGSZABÁLYI HÁTTÉR

- A Gyermekek jogairól szóló, New Yorkban, 1989. november 20-án kelt Egyezmény kihirdetéséről szóló 1991. évi LXIV. törvény
- 2009. évi CLXI. törvény a gyermekek eladásáról, a gyermekprostitúcióról és a gyermekpornográfiáról szóló, a Gyermekek jogairól szóló egyezményhez fűzött Fakultatív Jegyzőkönyv megerősítéséről és kihirdetéséről
- Magyarország Alaptörvénye
- 2013. évi V. törvény a Polgári Törvénykönyvről
- 2012. évi C. törvény a Büntető Törvénykönyvről
- 2012. évi II. törvény a szabálysértésekről, a szabálysértési eljárásról és a szabálysértési nyilvántartási rendszerről
- 1997. évi XXXI. törvény a gyermekek védelméről és gyámügyi igazgatásról
- 2011. évi CXCV. törvény a nemzeti köznevelésről
- 1997. évi CLIV. törvény az egészségügyről
- 2011. évi CXII. törvény az információs önrendelkezési jogról és az információszabadságról
- 1994. évi XXXIV. törvény a Rendőrségről
- 2009. évi LXXII. törvény a hozzátartozók közötti erőszak miatt alkalmazható távoltartásról
- 2005. évi CXXXV. törvény a bűncselekmények áldozatainak segítéséről és az állami kárenyhítésről
- 149/1997. (IX. 10.) Korm. rendelet a gyámhatóságokról, valamint a gyermekvédelmi és gyámügyi eljárásról
- 331/2006. (XII. 23.) Korm. rendelet a gyermekvédelmi és gyámügyi feladat- és hatáskörök ellátásáról, valamint a gyámhatóság szervezetéről és illetékességéről
- 15/1998. (IV. 30.) NM rendelet a személyes gondoskodást nyújtó gyermekjóléti, gyermekvédelmi intézmények, valamint személyek szakmai feladatairól és működésük feltételeiről

7. SZAKMAI PROTOKOLLOK

- Szakmai ajánlás. Gyermekvédelmi jelzőrendszeri készenléti szolgálat. Szociális és Gyermekvédelmi Főigazgatóság Módszertani Főosztálya 2019.
- Protokoll a család- és gyermekjóléti szolgáltatás által működtetett észlelő- és jelzőrendszer folyamatairól (4. kiadás- Belügyminisztérium 2025.)
- A gyermekvédelmi szakellátást nyújtó intézményekben, nevelőszülői hálózatokban és a javítóintézetekben ellátott gyermekek és fiatal felnőttek bántalmazási eseteinek kivizsgálására és kezelésére vonatkozó intézményi, fenntartói és ágazati módszertan. (3. módosított változat- Belügyminisztérium 2024.)
- ENSZ Gyermekjogi Jelentés 2019.

8. KÖNYVAJÁNLÓ

+ FELNŐTTEKNEK:

- Judith Herman (2019): Trauma és gyógyulás - Az erőszak hatása a családon belüli bántalmazástól a politikai terrorig. Háttér Kiadó
- Bessel van der Kolk (2020): A test mindent számon tart. Az agy, az elme és a test szerepe a traumafeldolgozásban. Ursus Libris Kiadó

+ GYERMEKEKNEK:

- Pernila Stalfelt (2007): Ne bánts! Könyv. Vivandra Könyvek
- Agócs Írisz - Innes Shona (2014): A játszótér olyan, mint a dzsungel. Kolibri Gyermekkönyvkiadó Kft.
- Kiko és a kéz
- <https://apahajo.files.wordpress.com/2014/10/kiko-c3a9s-a-kc3a9z.pdf>
- Elinor Greenwood (2019): Mit érzel? Az érzelmek színes világa. HVG Könyvek
- Jennifer Moore-Mallinos (2017): Beszéljünk róla! - Vannak titkaid? Cser Könyvkiadó és Cser Kft.
- Paulik Móni és Vincze Zsuzsi (2017): Lili és a bátorság. Paulik Mónika

**A kiadvány támogatója a
Magyar Suzuki Zrt.**

UNICEF Magyarország

© 2020

Frissítve: 2025. december